

केंद्रीय माहिती अधिकार अधिनियम ,२००५
अंतर्गत जनमाहिती अधिकारी तसेच प्रथम
अपिलीय अधिकारी घोषित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

दिव्यांग कल्याण विभाग

कार्यालयीन आदेश क्र :संकीर्ण-२०२५.क्र.प्र/१४/का-७

३१, ३२, ३५ए, मित्तल टॉवर, ए-विंग, तिसरा मजला,

बॅरीस्टर रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट,

मुंबई-४०० ०२९.

दिनांक : १५ ऑक्टोबर, २०२५.

वाचा :-

- १.केंद्रीय माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५
- २.दिव्यांग कल्याण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: इडीडी-२०२३/प्र.क्र.१६/दि.क.-१,
दिनांक २८ एप्रिल, २०२३
- ३.दिव्यांग कल्याण विभाग, कार्यालयीन आदेश क्रमांक: इडीडी-२०२३/प्र.क्र.२७/दि.क.-१,
दिनांक ०४ ऑगस्ट, २०२५
४. दिव्यांग कल्याण विभाग, कार्यालयीन आदेश क्रमांक: संकीर्ण-२०२५/प्र.क्र.४०/दि.क.-५,
दिनांक १७ सप्टेंबर, २०२५
५. दिव्यांग कल्याण विभाग, कार्यालयीन आदेश क्रमांक: संकीर्ण-२०२५/प्र.क्र.४०/दि.क.-५,
दिनांक १८ सप्टेंबर, २०२५

प्रस्तावना :-

शासनाच्या कारभारात पारदर्शकता आणण्यासाठी व जबाबदार प्रशासन तयार करण्याकरिता व शासन कारभाराची जनतेस जास्तीत जास्त माहिती मिळावी तसेच जनतेस माहितीचा अधिकार अधिक परिणामकारक रितीने प्राप्त व्हावा याकरीता केंद्र शासनाने माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ संमत केला आहे. संदर्भ क्र. ४ व ५ च्या कार्यालयीन आदेशान्वये विभागाची सुधारित विषयसूची तसेच एकूण १० कार्यासनांची निर्मिती करण्यात आलेली आहे.

सबब, केंद्रीय माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ५ मध्ये नमूद केल्यानुसार या विभागातील शासकीय जनमाहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी नियुक्त करण्याबाबतचे सुधारित आदेश निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय:-

केंद्रीय माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम ५ मध्ये नमूद केल्यानुसार दिव्यांग कल्याण या विभागातील अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी यांची जनमाहिती अधिकारी व संबंधित कार्यासनांचे उप सचिव यांची प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून सोबतच्या प्रपत्र- अ मध्ये दर्शविण्यात आल्यानुसार नियुक्ती करण्यात येत आहे.

२. केंद्रीय माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कोणत्याही तरतुदीचे उल्लंघन झाल्यास किंवा अर्जदारांना खोटी माहिती पुरविल्यास किंवा शासकीय माहिती अधिकारी / जनतेला सहकार्य न केल्यास सदर अध्यादेश/ नियाममध्ये नमूद तरतुदीनुसार संबंधित अधिकारी/ कर्मचारी शिक्षेस पात्र ठरतील.

३. सदरचा कार्यालयीन आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२५१०१५१२०१३९२२३५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुनंदा मो. घड्याळे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, नवीन प्रशासकीय इमारत, मुंबई.
२. राज्य मुख्य सेवा हक्क आयुक्त, राज्य सेवा हक्क आयोग, मुंबई.,
३. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई.,
४. मंत्रालयाच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख.,
५. सचिव, दिव्यांग कल्याण यांचे स्वीय सहायक.,
६. उप सचिव, दिव्यांग कल्याण, मंत्रालय, मुंबई २१
७. सर्व संबंधित अधिकारी, दिव्यांग कल्याण, मंत्रालय, मुंबई २१
८. निवड नस्ती (का-७).

कार्यालयीन आदेश क्र.:संकीर्ण-२०२५/प्र.क्र. १४/का-७, दिनांक १५ ऑक्टोबर, २०२५ सोबतचे

प्रपत्र - अ

अ.क्र.	कार्यासनाचे नाव	जन माहिती अधिकारी	अपिलीय अधिकारी	विषय
१	कार्यासन १ (अधिनियम, दिव्यांग हक्क संरक्षण, माहिती व संप्रेषण) (ई-गव्हर्नन्स)	कक्ष अधिकारी (कार्यासन १) (दू. क्र. ०२२-४०१४५१७६/ १०१) ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	उप सचिव (कार्यासन १) (दू. ०२२-४९७००३८९/ १०५), ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	१) दिव्यांगांच्या हक्कांची अंमलबजावणी करण्यासाठी अर्ध-न्यायिक अधिकारांचा वापर करणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६, कलम १२-२३, ७९-८४). २) कायद्याप्रमाणे संस्थांची नोंदणी व नियमन करणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ कलम ५१-५५). ३) दिव्यांगांच्या तक्रारींचे वेळेवर निवारण करणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ कलम २१). ४) दिव्यांगांच्या हक्कांचे संरक्षण व देखरेख करून केलेल्या कार्यवाहीबाबत विभाग सचिवांना अहवाल सादर करणे. ५) माहिती, शिक्षण व संप्रेषण (IEC) (Information Education & Communication) मोहिम आखणे व राबविणे.
२	कार्यासन २ (शालेय शिक्षण व उच्च शिक्षण)	अवर सचिव (कार्यासन २) (दू. क्र. ०२२-४०१४५१७६/ १०१) ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	उप सचिव (कार्यासन २) (दू. ०२२-४९७००३८९/ १०५), ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	१) सर्व शाळांमध्ये समावेशक शैक्षणिक धोरण शिक्षण राबवणे, दिव्यांगांसाठी सुगम्यता सुनिश्चित करणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६, कलम १६-१७). २) ब्रेल, सांकेतिक भाषा व ICT (Information & Communication & Technology) -आधारित शिक्षणसहायक साधने विकसित व प्रसारित करणे. ३) उच्च शिक्षण संस्थांनी प्रवेशयोग्यता मानकांचे पालन करणे सुनिश्चित करणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६, कलम ३२).

				<p>४) एकसंध डिजिटल प्लॅटफॉर्मद्वारे शिष्यवृत्ती व आर्थिक सहाय्य देणे प्रशासन पाहणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६, कलम ३१-३९).</p> <p>५) DIKSHA सारख्या प्लॅटफॉर्मवर सुगम्य शैक्षणिक सामग्री प्रसारित करणे.</p>
३	कार्यासन ३ (आरोग्य व पुनर्वसन)	कक्ष अधिकारी (कार्यासन ३) (दू. क्र. ०२२-४०१४५१७६ / १०३) ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	अवर सचिव (कार्यासन ३) (दू. ०२२-४९७००३८१/ १०५), ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१	<p>१) डिजिटल प्लॅटफॉर्मवर विहित कालावधीत प्रमाणपत्र देणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम २०१६, कलम २५-३०).</p> <p>२) दिव्यांगांच्या पुनर्वसनासाठी जिल्हा स्तरावर CRC (Composite Regional Centre) व DDRC (District Disability Rehabilitation Centre) केंद्रांचा विस्तार करणे.</p> <p>३) ADIP (Assistant for Disabled Persons) व इतर योजनांद्वारे सहाय्यक उपकरणांचे वितरण करणे.</p> <p>४) सर्व पात्र दिव्यांगांना आयुष्मान भारत/PMJAY (Prime Minister Jan Aarogya Yojana) मध्ये नोंदवणे.</p> <p>५) सार्वजनिक आरोग्य कार्यक्रमांमध्ये दिव्यांग व्यक्तींचा समावेश व वार्षिक आरोग्य शिबिरे आयोजित करणे.</p>
४	कार्यासन ४ (कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता)	कक्ष अधिकारी (कार्यासन ४) (दू. क्र. ०२२-४०१४५१७६ / १०३) ४४-४५, बी-विंग, चौथा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	उप सचिव (कार्यासन ४) (दू. ०२२-४९७००३८१/ १०५), ४४-४५, बी-विंग, चौथा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	<p>(१) राष्ट्रीय व राज्य कार्यक्रमांतर्गत व्यवसाय प्रशिक्षण समन्वयित करणे (कलम १९-२१).</p> <p>(२) राज्य/राष्ट्रीय नोकरी पोर्टल्स व रोजगार मेळाव्यांद्वारे नोकरी उपलब्ध करून देणे.</p> <p>(३) नोकरी आरक्षणाची अंमलबजावणी देखरेख करणे (कलम ३४-३८).</p> <p>(४) PM-SVANidhi (Prime Minister Street Vendor Atma Nirbhar Nidhi) सारख्या योजनांद्वारे उद्योजकता व स्वयंरोजगारास पाठबळ देणे.</p> <p>(५) कॉर्पोरेट व CSR (Corporate Social Responsibility) उपक्रमांशी सहयोग करून दिव्यांगांसाठी कौशल्य विकास व रोजगार संधी निर्माण करणे.</p>

५	कार्यासन ५ (सुगम्यता व अडथळामुक्त वातावरण)	कक्ष अधिकारी (कार्यासन ५) (दू. क्र. ०२२-४०१४५१७६/ १०१) ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	उप सचिव (कार्यासन ५) (दू ०२२-४९७००३८१/ १०५), ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	१. पायाभूत सुविधा व वाहतूक क्षेत्रात सुगम्यता विषयक मानके लागू करणे (कलम ४०-४६). २. प्रवेशयोग्यता ऑडिट करणे व पालनाचे प्रमाणपत्र देणे. ३. शासकीय संकेतस्थळे व डिजिटल प्लॅटफॉर्मसाठी ICT (Information & Communication Technology) सुगम्यता विषयक मानके लागू करणे. ४. राज्यस्तरीय प्रवेशयोग्यता प्रमाणपत्र प्रणाली विकसित व अंमलात आणणे. ५. खासगी आस्थापनांमध्ये प्रवेशयोग्यता पालन मॉनिटर करणे.
६	कार्यासन ६ (सामाजिक सुरक्षा व पुनर्वसन)	कक्ष अधिकारी (कार्यासन ६) (दू. क्र. ०२२-४०१४५१७६/ १०१) ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	उप सचिव (कार्यासन ५) (दू ०२२-४९७००३८१/ १०५), ३१, ३२, ३५ ए, ए-विंग, तिसरा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	१. DBT द्वारे पेन्शन व भत्ते वितरित करणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ कलम २४). २. दिव्यांग महिला, मुले व ज्येष्ठ नागरिकांसाठी विशेष कार्यक्रम राबवणे व व्यवस्थापन करणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ कलम ३७, ३९). ३. पालकत्व व विधी साहाय्य वेळेत उपलब्ध करून देणे ४. (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ कलम १४, ५३, ५६). ५. जिल्हास्तरावर समुदायाधारित पुनर्वसन कार्यक्रम अंमलात आणणे.
७	कार्यासन ७ (आस्थापना, मानव संसाधन व क्रिडा)	कक्ष अधिकारी (कार्यासन ७) (दू. क्र. ०२२-४०१४५१७६/ १०४) ४४-४५, बी-विंग, चौथा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	उप सचिव (कार्यासन ७) (दू ०२२-४९७००३८१/ १०५), ४४- ४५, बी-विंग, चौथा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	१. सरकारी कर्मचाऱ्यांसाठी ।सर्व समावेशक आस्थापनाविषयक धोरणे तयार करून अंमलात आणणे. २. नियमित क्षमता विकास व संवेदनशीलता कार्यक्रम आयोजित करणे. ३. आस्थापनांशी संबंधित तरतुदींचे पालन व देखरेख करणे (कलम २१-२३, ६०-६२). ४. सार्वजनिक क्षेत्रातील Equal Opportunity Cells मजबूत करणे. ५. दिव्यांग कर्मचाऱ्यांसाठी नेतृत्व विकास प्रशिक्षण उपक्रम राबवणे.

८	कार्यासन ८ (वित्त, लेखा व लेखापरीक्षण)	कक्ष अधिकारी/लेखाधिकारी (कार्यासन ८) (दू. क्र. ०२२-४०१४५१७६ / १०३) ४४-४५, बी-विंग, चौथा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	उप सचिव (कार्यासन ८) (दू ०२२-४९७००३८१/ १०५), ४४-४५, बी-विंग, चौथा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	१. दिव्यांगांच्या कार्यक्रमांसाठी किमान तरतुदीसह वार्षिक अंदाजपत्रके तयार करणे (दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ - कलम ८१-८२). २. केंद्र व राज्य योजनांतर्गत अनुदानांचे संपूर्ण उपयोग सुनिश्चित करणे. ३. CAG (Comptroller & Auditor General) मानकांनुसार लेखापरीक्षण करणे. ४. CSR (Corporate Social Responsibility) व PPP (Private Public Partnership) निधीचा वापर करून दिव्यांगांच्या कार्यक्रमांना बळकटी देणे.
९	कार्यासन ९ (नियोजन व अंदाजपत्रक)	अवर सचिव (कार्यासन ९) (दू. क्र. ०२२-४०१४५१७६ / १०३) ४४-४५, बी-विंग, चौथा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	उप सचिव (कार्यासन ९) (दू ०२२-४९७००३८१/ १०५), ४४-४५, बी-विंग, चौथा मजला, मित्तल टॉवर, बॅ. रजनी पटेल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२१.	१. दिव्यांग कल्याणासाठी फलनिष्पत्ती आधारित वार्षिक व पंचवार्षिक योजना तयार करणे. २. आंतर-विभागीय समन्वय साधून योजनांचे एकीकरण सुनिश्चित करणे. ३. डिजिटल डॅशबोर्डद्वारे प्रगती व परिणाम वा देखरेख करणे. दिव्यांगांसाठीच्या प्राधान्याने व जागतिक शाश्वत उद्दिष्टानुसार राज्य अंदाजपत्रके संरेखित
